

KOMMUNIKATIONSPOLITIK

Behovet av bra kommunikation har sin rättsliga grund i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan), som garanterar alla medborgares rätt till information om EU-frågor. EU-institutionerna har utvecklat flera verktyg och tjänster för att hålla kontakt med och informera allmänheten. Det europeiska medborgarinitiativet inrättades formellt 2012 och innebär att medborgarna kan vara mer direkt involverade i utformningen av ny lagstiftning och i EU-frågor.

RÄTTSLIG GRUND

EU-fördragen innehåller inga särskilda bestämmelser om kommunikationspolitik. [Stadgan](#), som blev bindande genom Lissabonfördraget, har dock samma rättsliga status som fördragen. Stadgan utgör en gemensam grund för alla EU-institutioner när de i sin kommunikation med allmänheten ska koppla ihop unionens framsteg med dess grundläggande värderingar. De relevanta artiklarna i stadgan är bland annat artikel 11 (yttrandefrihet och informationsfrihet, mediernas frihet och mångfald), artikel 41 (rätten att bli hörd och rätten till tillgång till de akter som rör en själv), artikel 42 (rätten till tillgång till EU-institutionernas handlingar) och artikel 44 (rätten att göra framställningar). Eftersom det inte finns någon separat rättslig grund för kommunikationspolitik i [fördraget om Europeiska unionens funktionssätt \(EUF-fördraget\)](#) måste åtgärder på EU-nivå bygga på artikel 352 i EUF-fördraget.

MÅL

Det är EU:s **ansvar att informera** EU:s medborgare och andra intressenter **om sina beslut och sin verksamhet**. EU-institutionerna har specialutbildad personal och en särskild budget som ska garantera att informationen om unionen är lättillgänglig och på ett språk som medborgarna förstår.

Om EU:s medborgare har tillgång till tydlig information är det lättare för dem att utöva sin rätt att delta i unionens demokratiska liv där besluten är tänkta att fattas så öppet och så nära medborgarna som möjligt, i enlighet med principerna om mångfald, deltagande, öppenhet och insyn. De policydokument om kommunikation som kommissionen offentliggjort återspeglar betydelsen av denna politik och bygger på följande tre principer:

- Att lyssna på medborgarna och ta hänsyn till deras åsikter och farhågor.
- Att förklara hur EU:s politik påverkar medborgarnas och invånarnas vardag.

- Att nå ut till människor lokalt genom att kommunicera med dem på nationell eller lokal nivå, via de medier som de använder mest.

INITIATIV OCH UTVECKLING AV BETYDELSE

Från och med 2001 gjordes mer för att skapa en enhetlig kommunikationsstrategi för EU, och kommissionen offentliggjorde ett antal viktiga policydokument om kommunikation. Detta matades in i 2002 års portal "Din röst i Europa", som i november 2018 omvandlades till portalen "[Kom med synpunkter!](#)" som ger medborgare, konsumenter och företag en möjlighet att spela en aktiv roll i utformningen av kommissionens politik. I februari 2006 antog kommissionen sin [Vitbok om EU:s kommunikationspolitik](#), där man fastställde fem åtgärdsområden som rörde partnerskap med andra institutioner, regeringar och det civila samhället, betonade vikten av att främja rätten till informationsfrihet i EU och föreslog att en europeisk stadga eller uppförandekod för kommunikation skulle utarbetas.

Kommissionen och parlamentet kommunicerar med media, intressenter och medborgare om frågor av intresse för EU, inbegripet EU:s politik och åtgärder, genom de olika informationstjänster som finns på deras respektive generaldirektorat för kommunikation. De kommunikationsverktyg som används är bland annat webbplatser, konton på sociala medier, besöksstrukturer, sambandskontor och lokalkontor i alla EU-länder samt särskilda medietjänster. De viktigaste verktygen och åtgärderna inom EU:s kommunikationspolitik är följande:

- Direkt-kontor, såsom [Europa direkt-kontor](#), det europeiska dokumentationscentrumet och [Ask EP](#). Medborgarna kan skriva eller ringa till dessa tjänster för att få svar på sina frågor.
- Information om Europa via EU:s officiella webbplats [EUROPA](#), EU:s tv-informationstjänst [Europe by Satellite](#), parlamentets [multimediecentrum](#) med de senaste nyheterna från Europaparlamentet och webbsändningar från parlamentets plenardebatter och utskottssammanträden.
- Information via EU-institutionernas olika webbplatser, deras respektive [presstjänster](#) och olika [sociala medienätverk](#).
- Det europeiska medborgarinitiativet (se nedan).
- Programmet Ett Europa för medborgarna och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden (se nedan).
- Kommissionens meddelande om samarbete för kommunikation om Europa (se nedan).
- Webbplatserna "Det här gör EU för mig" och EUandME samt mobilappen "Europa nära till hands" (se nedan).
- Ökad medierapportering om EU-frågor genom samarbete med audiovisuella plattformar och onlineplattformar, t.ex. det [europeiska radionätverket Euranet](#) och Euronews.

1. Programmet [Ett Europa för medborgarna](#) och det nya programmet för [medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden](#)

Med anledning av att en öppnare dialog med det civila samhället hade efterlysts både vid rådets möte i Tammerfors (1999) och i Nice (2000) antog Europeiska rådet unionens första [åtgärdsprogram](#) för att främja ett aktivt EU-medborgarskap i januari 2004. I kölvattnet av det misslyckade projektet med ett konstitutionsfördrag ersattes detta program av programmet Ett Europa för medborgarna, inrättat av Europaparlamentet och rådet för perioden 2007–2013. Det förlängdes för perioden 2014–2020 och erbjöd stöd inom två tematiska huvudområden: 1) europeisk hågkomst och 2) demokratisk delaktighet och medborgarengagemang. Genom programmet inrättades också en [grupp för civil dialog](#), som träffades regelbundet från 2014 till 2018 för att diskutera frågor som rör programmet, dess genomförande och spridningen av dess resultat, och för att övervaka den politiska utvecklingen inom närliggande områden.

Den 28 april 2021 antog Europaparlamentet och rådet [förordning \(EU\) nr 1381/2013](#) om inrättande av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värde, som är uppdelat i fyra delprogram. Det tredje delprogrammet kallas "Medborgarnas engagemang och deltagande" och ersätter programmet Ett Europa för medborgarna. Dess syfte är att 1) "främja medborgarnas engagemang och deltagande i unionens demokratiska liv och utbyten mellan medborgarna i olika [medlemsstater](#)" och att 2) "öka deras medvetenhet om deras gemensamma europeiska historia".

2. [Det europeiska medborgarinitiativet](#)

I och med att det europeiska medborgarinitiativet infördes i Lissabonfördraget från och med den 1 april 2012 har EU:s medborgare fått större möjlighet att göra sin röst hörd genom att ge dem rätt att vända sig direkt till kommissionen och begära nya politiska initiativ. Det är meningen att ge EU-demokratin en ny dimension, komplettera de rättigheter som följer av unionsmedborgarskapet, bredda den allmänna debatten om EU-politiken och öka medborgarnas och det organiserade civilsamhällets delaktighet i utformningen av denna politik, vilket kommer att bidra till att skapa en genuin offentlig EU-sfär. Parlamentet och rådet antog 2011 kommissionens förslag till [förordning](#) om bestämmelser och förfaranden för det europeiska medborgarinitiativet. Efter ett förslag från kommissionen 2017, som [antogs](#) av parlamentet och rådet den 17 april 2019, uppdaterades bestämmelserna. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2020.

Organisatorerna av ett medborgarinitiativ måste inrätta en medborgarkommitté som består av minst sju EU-medborgare som är bosatta i minst sju olika medlemsstater. Medborgarkommittén måste sedan registrera initiativet hos kommissionen innan den kan börja samla in stödförklaringar från medborgarna. Kommittén har sedan ett år på sig att få ihop det nödvändiga antalet underskrifter, som måste intygas av de behöriga myndigheterna i respektive medlemsstat. Hittills har sex initiativ lagts fram för kommissionen. Parlamentet anordnade flera utfrågningar med företrädare för de fem första initiativen, och kommissionen besvarade dessa initiativ med sina juridiska och politiska slutsatser.

3. Webbplatsen [Det här gör EU för mig](#) och appen [Europa nära till hands](#)

”Det här gör EU för mig” är en interaktiv, flerspråkig webbplats som tagits fram av Europaparlamentet, med detaljerad information om EU:s inverkan på enskilda medborgares liv och lokalsamhällen. Användarna kan lätt hitta information om vad EU gör för just deras region eller yrke, eller om andra frågor av intresse, t.ex. om deras fritidsintressen. Här ingår 1 400 orter och det finns 1 800 så kallade one-page notes som man kan läsa, dela eller återanvända. Webbplatsen är indelad i tre huvuddelar: 1) I min region, kan användarna hitta information om sin region genom att ange var de bor eller arbetar; 2) I mitt liv kan användarna ta reda på hur EU påverkar frågor som rör exempelvis familjen, hälso- och sjukvård, resor och sociala rättigheter; 3) I fokus får användarna tillgång till briefingdokument om EU:s politik, med särskilt fokus på den allmänna opinionen och medborgarnas oro inför och förväntningar på EU:s åtgärder. Dessutom finns information om EU på 24 språk via den kostnadsfria appen ”Europa nära till hands”, som man enkelt kan söka upp, dela och individanpassa.

4. Andra EU-instrument för deltagande

Bland EU:s instrument för deltagande finns portalen ”[Kom med synpunkter](#)”, som gör det möjligt att aktivt delta i utformningen av EU:s politik, [medborgardialoger](#) med kommissionsledamöter, mekanismen för [EU:s ungdomsdialog](#) som en del av [EU:s ungdomsstrategi 2019–2027](#) samt flera [sociala mediekkanaler](#).

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Lissabonfördragets ikraftträdande har haft stor betydelse för EU-institutionernas arbete, stärkt parlamentets roll och lagt större fokus på att leverera resultat till EU-medborgarna genom effektivare och mer demokratiska beslutsprocesser. Eftersom parlamentet är det direktvalda organ som representerar EU:s medborgare är det naturligtvis parlamentets ansvar att tala om vad EU gör och att uttrycka liksom agera på sådant som medborgarna tar upp.

Känslan av att tillhöra unionen verkar ha ökat bland EU:s medborgare, men den pendlar fortfarande, så därför behövs det lämpliga kommunikationsstrategier och en lämplig kommunikationspolitik på EU-nivå. Att vara aktiv i utformningen av sådana strategier och en sådan politik är inte bara en av parlamentets skyldigheter gentemot EU-medborgarna, utan ligger också i parlamentets eget intresse.

I sina betänkanden och resolutioner har parlamentet lagt fram flera förslag om hur kontakten mellan EU och medborgarna kan förbättras. I sin [resolution](#) av den 7 september 2010 om att skapa en europeisk offentlig sfär föreslog parlamentet till exempel konkreta sätt att främja medborgarnas deltagande i debatter om EU-frågor, och betonade att bättre kommunikation från regeringar, politiska partier, universitet, public service-företag och EU-institutioner är avgörande för att utveckla en ”europeisk offentlig sfär”. Flera ledamöter av Europaparlamentet har också tagit aktiv del i debatter med medborgare och svarat på deras frågor på plattformen [Debattera Europa](#).

Parlamentet har också visat stort intresse för det europeiska medborgarinitiativet och framgångsrikt bidragit till att göra det till ett mer tillgängligt och medborgarvänligt instrument för deltagandedemokrati. Parlamentet har bland annat lyckats få igenom

en minskning av det minsta antalet medlemsstater från vilka stödförklaringar måste komma. Dessutom har alla EU-invånare, tack vare parlamentet, rätt att underteckna ett medborgarinitiativ, oavsett nationalitet. Parlamentet har också upprepade gånger begärt att förfarandena för medborgarinitiativ ska förenklas och effektiviseras och deras genomslagskraft förbättras.

På sin webbplats, via sin multimedieplattform och sin presstjänst, och på olika sociala medier och kanaler erbjuder också parlamentet information och dokument på EU:s samtliga 24 officiella språk. Eftersom mediekanaler är viktiga för att dela åsikter hjälper parlamentet olika mediekanaler med faktabaserad information, verktyg och resurser för att underlätta deras rapportering om verksamheten.

Medborgarna kan också besöka parlamentet i Strasbourg och Bryssel samt [Parlamentarium](#) (parlamentets besökscentrum) och [Europeiska historiens hus](#), som båda ligger i Bryssel. Parlamentet har minst ett sambandskontor i varje medlemsstat, och vissa har också besökscentrum. Sambandskontorens roll är att hjälpa medborgarna att förstå vad Europaparlamentet är, vad det gör och vad det står för, och att fungera som lokala informationscentrum. Detta gör de genom att samarbeta med medborgare, intressegrupper och medier.

2019 informerade parlamentet medborgarna om det årets val till Europaparlamentet och dess betydelse för EU:s framtid. En plattform (thistimeimvoting.eu) inrättades också på 24 språk, och hjälpte över 150 000 frivilliga runt om i medlemsstaterna som arbetade för att få fler medborgare att engagera sig i valet. Plattformen omvandlades därefter till together.europarl.europa.eu, en EU-täckande gemenskap som gör det möjligt för människor att hålla kontakten med och informera sig om de evenemang som anordnas av gemenskapen och av parlamentet.

Dessutom driver parlamentet utbildningsprogrammen [ambassadörsskola](#) och Euroscola för att bidra till en ökad kunskap om EU:s demokrati och värden. [Onlineprogrammet Euroscola](#) gör det möjligt för gymnasieelever att delta interaktivt i ett rollspel om EU:s beslutsfattande i rollen som ledamöter av Europaparlamentet. Vid sidan av webbplatsen "[Det här gör EU för mig](#)" och appen "[Europa nära till hands](#)" använder parlamentet en mängd [sociala medieplattformar](#) för att interagera med medborgarna. Alla de möjligheter som parlamentet erbjuder ungdomar finns på [ungdomsplattformen](#).

Katarzyna Anna Iskra

10/2023

